

תאריך: 05.05.2024

**סילבוס - תוכנית הוראה לקורס
בטחון, הסברה ומדיה במזרח-התיכון: ישראל ומדינות ערב**

בזירה האזורית

ד"ר ברק בוקס, המחלקה למדעי-המדינה

71-3470-01

**Security, Influence and Media in the Middle-East: Israel vs.
Neighboring Arab Countries in the Regional Arena.**

שיעור סוג הקורס:

2 ש"ש היקף נ"ז:

תשפ"ה שנת לימודים:

א' סמסטר:

יום ב' 16:00-18:00 יום ושעה:

בתיאום מראש שעת קבלה:

biueuropainstitute@gmail.com מייל מרצה:

<https://lemida.biu.ac.il/course/view.php?id=86092>

קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

מדיה ומדיה חדשים מהווים מרכיב מהותי במיסוד הדוקטרינה הדיפלומטית והבטחונית של ישראל מתקופת היישוב ועד להקמתה. מדיניות הפנים והחוץ של ישראל, כמו גם האסטרטגיה הבטחונית נובעים מתהליכים גיאופוליטיים, המדיניות הסובבת אותה והדיפלומטיה הפוליטית שלהן כלפי ישראל לאורך השנים ומכאן נובעת החשיבות בלימוד קורס שעוסק בנושאים החשובים הללו, אשר יישם תיאוריות רלוונטיות בעיסוק היום-יומי הבא לידי ביטוי בדמות מסרים, השפעה גלובלית ודעת-קהל מקומית (כמו גם בינלאומית), תוצרים שנסקרו במדיה החדשים. זאת, כמו גם השימוש בנושאי תפקידים בולטים המקדמים את המדיניות הגלובלית שהוזכרה (למשל, קמפיינים ישראלים שהיו לאחרונה), הנם נושא מהותי לדיון וללימוד אקדמי. ממד הבטחון יבוא לידי ביטוי בהקדשת זמן לדיון בממד הטכנולוגי מודיעיני בזירת הטרור, הכוללת התייחסות לאיומי סייבר. זאת, דרך מקרי בוחן ותיאורים מעניינים שבאו לידי ביטוי בדמות התקפות מפורסמות וסוגיות גלובליות: לדוגמא, פעילות הצבא הסורי האלקטרוני והתקפות סייבר מגוונות על תשתיות לאומיות וכלכליות.

מטרות/תוצרי הלמידה

הסטודנטים ילמדו להכיר את האסטרטגיה הבטחונית של ישראל ומיומנויות בהבנת תהליכים גיאופוליטיים אזוריים של המדינות-הסובבות את ישראל וכן תוצרי מדיה והשפעה גלובלית בדמות מסרים ודעת-קהל. לאור זאת, יובן מעמדה של מדינת-ישראל והצרכים הנדרשים לצורך קידום מדיניותה בייחוד בימים אלה. ידע: בדרך זו, יונחלו מיומנויות ידע בתיאור והגדרת הממדים שנלמדו וינתנו כלים לכתובת נייר עמדה בנושאים הללו.

מיומנויות: המטלות יביאו לידי ביטוי מיומנויות ניתוח נושא מבחן והערכתו לאור התיאוריות שנלמדו, היישומים ומקרי-בוחן.

ערכים: מהלך השיעורים נפתח בדיון על אירועי השעה הלקוחים ממידע ראשוני שמוצג לסטודנטים, במהלך הדיון בכתה מוצגות תובנות, מחשבות ותפישות, על שלל יכולות החשיבה של כל סטודנט שמבקש להביע את תובנתו הייחודית. הנייר שנבנה באופן יישומי, מציג הזדמנות לבטא את המיומנויות שנרכשו במהלך הקורס.

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת (להרחבה)
1	מבוא והצגת הקורס.			
2-3	בטחון, תקשורת מדיה והשפעה, דרך ספרות אקדמית רלוונטית לנושא (שימוש במדיה ומדיה חדשים לקידום מדיניות בטחון והסברה).		Anastaplo, George, (2022), "Censorship"; Koppand, Haavard, (2009), Social Influence by Manipulation; MacDonald, Callum A., (1977). "Radio Bari".	
4-5	דוקטרינת הבטחון והדיפלומטיה ההסברתית של ישראל מבחינה היסטורית (יישוב, הקמת המדינה והשנים הבאות), שימוש רשמי ולא רשמי.		Boyd, Douglas A., (1999), Hebrew-Language Clandestine; Boyd, Douglas A., (2003), Sharq Al-Adna/The Voice of Britain; Stanton, Andrea L., (2012), "Jerusalem Calling". קריאת העשרה: Neiger, Motti, (2023), Israel's Media Landscape.	

	<p>בוקס, (2011), המהומות במצרים; התקשורת הסורית; חשיבות קיום שידורי הרדיו; בוקס (2012), המשבר בסוריה; ברזילי, גד, (1991), תקשורת המונים. קריאת העשרה: ועקבין-גיל, סימה, (התשע"ה , 2015) הצנזורה בישראל.</p>		<p>השימוש בתקשורת וטכנולוגיה, כדי להתמודד עם איום הטרור.</p>	<p>6-7</p>
	<p>(ספיר וע', 2018), על מרחב הלחימה הדיגיטלי; Bouks, (2021), Conflict Coverage; (2023), Israel's Strategic Threats; Hammond, (2007), Saudi Arabia's Media Empire; Gambil, Gary C., (2000), Al-Jazeera TV.</p>		<p>הצגת דוגמאות ספציפיות העוסקות בתקשורת ופלטפורמות להעברת מסרים ותעמולה הרלוונטיים לממדי בטחון כמודיעין וטרור, באופן גלובלי ובזירה האזורית. מהו הסייבר (התקפות, טרור ואיום) והדרכים להתמודד עמו, מבחינת לוחמה והסברה.</p>	<p>8-10</p>

	Albon Chris, (2011); Eltantawy & Wes, (2011).		* החל מן השיעורים הללו יוקדש זמן לגיבוש נושא העבודה. מדיה ערבית ותעמולה (כולל שידורים ומידע בעברית). קונפליקטים כמקרה בוחן והשימוש בסמלים בתכנים הללו. המדיה החדשים של המאה ה-21. ה"אביב הערבי" והשימוש בה, כמקרה בוחן. פגישות אישיות לגיבוש מטלת הסיכום.	11-12
			סיכום הקורס.	13

* ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציון סופי

משקל בציון הסופי	תיאור התוצר
20 % מהציון הסופי	הצגת נושא העבודה
80 % מהציון הסופי	הגשת מטלה סופית

בשער העבודה יש להוסיף את ההצהרה הבאה:
עבודה זו מייצגת את עבודתי שלי בהתאם לכללי האתיקה המוזכרים בתקנות האוניברסיטה ולהוסיף טופס חתום המצהיר על טוהר המידות. הטופס יעלה באתר המחלקה.
סה"כ : 100% מהציון הסופי.

דרישות הקורס

- קריאת חומר הביבליוגרפיה והשתתפות בשיעורים.
- נוכחות בשיעורים. ניתן להחסיר עד שני שיעורים ללא הצגת אישור. מן השיעור השלישי יש להציג אישור על כלל החיסורים שהיו.
- מטלה סופית:
 - 3.1 הצגת הנושא.
 - 3.2 הגשת מטלה סופית.
- ציון עובר 60.

דרישות קדם

אין דרישות קדם.

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפיה והאזנה

קריאת חובה כפי שמפורט בטבלה לפי השיעורים:

בוקס, ברק. "המהומות במצרים בעיני התקשורת הזרה והערבית". יקום תרבות, 7 בפברואר, 2011. זמין ב: [\(https://www.yekum.org/2011/02/%d7%94%d7%9e%d7%94%d7%95%d7%9e%d7%95%d7%aa-%d7%91%d7%9e%d7%a6%d7%a8%d7%99%d7%9d-%d7%91%d7%a2%d7%99%d7%a0%d7%99-%d7%94%d7%aa%d7%a7%d7%a9%d7%95%d7%a8%d7%aa-%d7%94%d7%96%d7%a8%d7%94-%d7%95%d7%94%d7%a2\)](https://www.yekum.org/2011/02/%d7%94%d7%9e%d7%94%d7%95%d7%9e%d7%95%d7%aa-%d7%91%d7%9e%d7%a6%d7%a8%d7%99%d7%9d-%d7%91%d7%a2%d7%99%d7%a0%d7%99-%d7%94%d7%aa%d7%a7%d7%a9%d7%95%d7%a8%d7%aa-%d7%94%d7%96%d7%a8%d7%94-%d7%95%d7%94%d7%a2) (הורד : 2 במאי, 2021).

בוקס, ברק. "המשבר בסוריה בעיני התקשורת המקומית". יקום תרבות, 19 בפברואר, 2012. זמין ב: [\(https://www.yekum.org/2012/02/%d7%94%d7%9e%d7%a9%d7%91%d7%a8-%d7%91%d7%a1%d7%95%d7%a8%d7%99%d7%94-%d7%91%d7%a2%d7%99%d7%a0%d7%99-%d7%94%d7%aa%d7%a7%d7%a9%d7%95%d7%a8%d7%aa-%d7%94%d7%9e%d7%a7%d7%95%d7%9e%d7%99%d7%aa\)](https://www.yekum.org/2012/02/%d7%94%d7%9e%d7%a9%d7%91%d7%a8-%d7%91%d7%a1%d7%95%d7%a8%d7%99%d7%94-%d7%91%d7%a2%d7%99%d7%a0%d7%99-%d7%94%d7%aa%d7%a7%d7%a9%d7%95%d7%a8%d7%aa-%d7%94%d7%9e%d7%a7%d7%95%d7%9e%d7%99%d7%aa) (הורד : 2 במאי, 2021).

בוקס, ברק. "התקשורת הסורית במשבר האחרון". יקום תרבות, 19 ביולי, 2011. זמין ב: [\(https://www.yekum.org/2011/07/%d7%94%d7%aa%d7%a7%d7%a9%d7%95%d7%a8%d7%aa-%d7%94%d7%a1%d7%95%d7%a8%d7%99%d7%aa-%d7%91%d7%9e%d7%a9%d7%91%d7%a8-%d7%94%d7%90%d7%97%d7%a8%d7%95%d7%9f\)](https://www.yekum.org/2011/07/%d7%94%d7%aa%d7%a7%d7%a9%d7%95%d7%a8%d7%aa-%d7%94%d7%a1%d7%95%d7%a8%d7%99%d7%aa-%d7%91%d7%9e%d7%a9%d7%91%d7%a8-%d7%94%d7%90%d7%97%d7%a8%d7%95%d7%9f) (הורד : 2 במאי, 2021).

בוקס, ברק. בוקס, ברק. "חשיבות קיום שידורי הרדיו בגלים קצרים לנוכח אירועי השעה במדינות ערב ובאיראן". יקום תרבות, 28 בפברואר, 2011. זמין ב: [\(https://www.yekum.org/2011/02/%d7%97%d7%a9%d7%99%d7%91%d7%95%d7%aa-%d7%a7%d7%99%d7%95%d7%9d-%d7%a9%d7%99%d7%93%d7%95%d7%a8%d7%99-%d7%94%d7%a8%d7%93%d7%99%d7%95-%d7%91%d7%92%d7%9c%d7%99%d7%9d-%d7%a7%d7%a6%d7%a8%d7%99%d7%9d-%d7%9c\)](https://www.yekum.org/2011/02/%d7%97%d7%a9%d7%99%d7%91%d7%95%d7%aa-%d7%a7%d7%99%d7%95%d7%9d-%d7%a9%d7%99%d7%93%d7%95%d7%a8%d7%99-%d7%94%d7%a8%d7%93%d7%99%d7%95-%d7%91%d7%92%d7%9c%d7%99%d7%9d-%d7%a7%d7%a6%d7%a8%d7%99%d7%9d-%d7%9c) (הורד : 2 במאי, 2021).

ברזילי, גד, (1991). "תקשורת המונים ומלחמות", קשר, 10, 25-32.

ועקנין-גיל, סימה, (התשע"ה 2015). "הצנזורה בישראל – התאמת דגם הצנזורה והתשתית החוקית לנורמה הנהוגת בישראל". משפט וצבא 21(א), 69-156. זמין ב: <https://www.the7eye.org.il/wp-content/uploads/2015/08/1714.pdf> (הורד : 20 במרץ, 2021).

זאבי יואב. "דו"ח צד"ל (סיכום). משמר הגיוגל. מחנה (אוגוסט 1994), 35.
זמין ב: <http://www.fresh.co.il/vBulletin/showthread.php?t=590427> (הורד: 6 בדצמבר, 2017).

ספיר, לירז ואל"ם ע', (2018). "על מרחב הלחימה הדיגיטלי והשפעתו על הגורם האנושי בצה"ל", בין-הקטבים, 18, 149-162. זמין ב: <http://maarachot.idf.il/72433-he/Maarachot.aspx> (הורד: 30 בינואר, 2019).

Albon, Chris R. "Must Follow Twitter Feeds for Egyptian Protests 10", UN Dispatch. Online Available: January 31, 2011. Available At: <https://www.undispatch.com/10-must-follow-twitter-feeds-for-egyptian-protests/#> (Downloaded: May 26th, 2020).

Boyd, Douglas A., (2003). "Sharq Al-Adna/The Voice of Britain The UK's 'Secret' Arabic Radio Station and Suez War Propaganda Disaster", Gazette: The International Journal for Communication Studies, 65 (6), 443-455.

Boyd, Douglas A., (1999). "Hebrew-Language Clandestine Radio Broadcasting During the British Palestine Mandate", Journal of Radio Studies, 6 (1), 101-115.
<https://doi.org/10.1080/19376529909391711>

Bouks, Barak. "Israel's Strategic Threats and Challenges: Security, Influence & Cyber", Security Science Journal, 1, 2023, 119-133.
<http://securityscience.edu.rs/index.php/journal-security-science/article/view/99/69>
DOI:
[10.37458/ssj.4.1.8](https://doi.org/10.37458/ssj.4.1.8)
[7458/ssj.4.1.8](https://doi.org/10.37458/ssj.4.1.8)

Bouks, Barak, (2021). "Conflict Coverage by Terror Movements' use of Mass Media and New Media – the case of Irani Proxies: Hamas, Hezbollah and The Houthis", National Security and The Future, 3 (22), 59-71.
DOI: <https://doi.org/10.37458/nstf.22.3.4>

Eltantawy, Nahed & Julie B. West, (2011). "Social Media in the Egyptian Revolution: Reconsidering Resource Mobilization Theory", International Journal of Communication, 5, 1207–1224 .

Hammond, Andrew, (October 2007). "Saudi Arabia's Media Empire: Keeping the Masses at Home", Arab Media & Society, 1-11.

Gambill, Gary C., (June 2000). "Qatar's Al-Jazeera TV: The Power of Free Speech", Middle-East Intelligence Bulletin, 2 (5). Available At: http://www.meforum.org/meib/articles/0006_me2.htm (Downloaded: December 07, 2017).

Koppand, Haavard, (2009). "Social Influence by Manipulation: A Definition and Case of Propaganda", Middle East Critique, 18 (2), 117-143.

Neiger, Motti, (2023). "Israel's Media Landscape: Democratic Practice, Constrained Environment", In P. R. Kumaraswamy (ed.), The Palgrave International Handbook of Israel, 1-19.

https://doi.org/10.1007/978-981-16-2717-0_73-1

Stanton, Andrea L., (2012). "Jerusalem Calling: The Birth of the Palestine Broadcasting Service", Jerusalem Quarterly, 50, 6-22.

Note: Available via Google Scholar as a data source at BIU library (following identification & password).

העשרה (לא חובה)

לבד, ליאור, (2014). "מבוכו של המינוטאור או: פרדוקס הסייבר – עיון מערכתי באתגרים ובהזדמנויות של המרחב המקוון", בין הקטבים, 3, 110-77. זמין ב: <http://maarachot.idf.il/72284-he/Maarachot.aspx> (הורד: 30 בינואר, 2019).

לימור, יחיאל, חנה אדוני ורפי מן, (2007). לקסיקון לתקשורת, תל-אביב: ידיעות-אחרונות וספרי חמד, 528.

סוכנויות הידיעות. "מלחמת סייבר באסטוניה", גלובס, ינואר 27, 2008. זמין ב <http://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1000302698> (הורד: 27 בנובמבר, 2014).

קאהן, רפאל. "הצבא האלקטרוני הסורי: שותף של חיזבאללה, מתנגד לבריטני ספירס". כלכליסט, 25 במרץ 2014. זמין ב: <http://www.calcalist.co.il/internet/articles/0,7340,L-3627460,00.html> (הורד: 25 בנובמבר, 2014).

Bahry, Louay Y., (June 2001). "The New Arab Media Phenomenon: Qatar's Al-Jazeera", Middle East Policy, 8 (2), 88-99. (88). Available At: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1475-4967.00020/abstract> (Downloaded: December 6, 2017)

Bouks, Barak., (2022). "The War in Ukraine Through the Prism of Presidential Decision-Making Processes, vis-à-vis Media and Cyber Warfare", National Security and the Future, 23 (2), 123-134. Available At: <https://www.nsf-journal.hr/online-issues/volumes-and-issues/id/1376#.YIPJFMhBy3B> (Downloaded: April 11, 2022).

DOI: <https://doi.org/10.37458/nstf.22.3.4>

PDF Version:

chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=https%3A%2F%2Fwww.nsf-journal.hr%2FPortals%2F0%2FDokumenti%2FVolume%252023%2C%2520No.2%2C%25202022%2F09-NSF-2022-No%25202%2520-Bouks-123-134.pdf&cLen=523758&chunk=true (Downloaded: April 11, 2022).

Fowler, Sarah. "Who is the Syrian Electronic Army?". BBC News, April 25, 2013. Available At: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-22287326> (Downloaded: January 7, 2016).

Lafi Youmans, William & Jillian C. York, (2012). "Social Media and the Activist Toolkit: User Agreements, Corporate Interests, and the Information Infrastructure of Modern Social Movements", Journal of Communication, 62 (2), 315-329.

Lakhani, Karim R. and Robert G Wolf. Why Hackers Do What They Do: Understanding Motivation and Effort in Free. Open Source Software Projects1. Boston, M-A: MIT Sloan School of Management | The Boston Consulting Group, 2005.
Available At: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=443040
(Downloaded: January 29, 2019).

McKitterick, Molly. "Propaganda Fight Against IS Must Expose Lies, Lawmakers Told", VOA, (October 22, 2015). Available at: <https://www.voanews.com/usa/propaganda-fight-against-must-expose-lies-lawmakers-told> (Downloaded: March 20, 2021).

Peterson, Andrea. "The Post Just Got Hacked by the Syrian Electronic Army. Here's who they are", The Washington Post, August 15, 2013. Available At: <https://www.washingtonpost.com/news/the-switch/wp/2013/08/15/the-post-just-got-hacked-by-the-syrian-electronic-army-heres-who-they-are/>
(Downloaded: January 7, 2016).

Reigas, Anneli. "Estonia Convicts First 'Cyber-War' Hacker: Prosecutors", The Sydney Morning Herald (Digital Life), January 24, 2008.
Available At: <http://www.smh.com.au/technology/estonia-convicts-first-cyberwar-hacker-prosecutors-20080123-1nro.html> (Downloaded: January 10, 2016).

Sharp, Jeremy M. The Al-Jazeera News Network: Opportunity or Challenge for U.S. Foreign Policy in the Middle East? CRS Report for Congress. Middle East Policy Analyst Foreign Affairs, Defense, and Trade Division, July 23, 2003, 1-12. Available At: https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metacrs8187/m1/1/high_res_d/RL31889_2003Jul23.pdf (Downloaded: December 7, 2017).